DÉLUTÁN magazin

VII. évfolyam
2009. március
Ára: 325 Ft

Mindennapi mérgeink?

Olasz háromszög

Ahol a csokoládé lakik

Sztárinterjú:
Marton Éva

www.delutan.com

09003
9 771785 405939

Tartalom

A Mester utcától a Metropolitanig 10

Forradalom a testkezelésben 18

Mindennapi mérgeink? 20

Olasz háromszög 22

Azok a Rákóczi pálinkák... 30

A Mester utcától a Metropolitanig

Nem tudom, mit gondolt a Mester utcai zeneiskola igazgatója úgy az ötvenes évek közepén, amikor bekopogott hozzá egy csupakéz-csupaláb, épp tejfogait hullató kislány, és szerényen, de igen határozottan közölte, hogy szeretne zongorázni tanulni. Valószínűleg tetszett neki ez az önállóság, elszántság, de az biztosan fel sem merült benne, hogy alig két évtized múltán ez a céltudatos kis csitri a világ operaszínpadainak ünnepelt sztárja, számtalan értékes elismerés (köztük a Kossuth-díj) méltó tulajdonosa lesz, aki miatt nem egy helyen a biztonsági embereken kívül a tűzoltókat is be kell vetni, mert az őt ünneplő publikum nagy hevületében lerombolja a színházat. Ha távirati stílusban kellene összefoglalni, akkor tulajdonképpen ennyi lenne Marton Éva pályafutása, de szerencsére a táviratok kora elmúlt, így részletesebben is megismerkedhetünk az elmúlt évtizedek legnagyobb magyar operadívájával, és higgyék el nagyon érdekes lesz ez az ismerkedés.

■ *Mindig is ilyen céltudatosan készült a pályára, mint ahogy ebből a zeneiskolai jelentkezésből kitűnik?*

■ Tízéves kora környékén a legtöbb kislány arról álmodozik, hogy egyszer majd híres manöken, filmszínésznő vagy balerina lesz belőle. Én nem fogalmaztam meg magamban, hogy márpedig operaénekes leszek, az viszont tény, hogy bármikor, bármilyen közönség előtt szívesen produkáltam magam. Ha volt a közelben egy sámli, arra felálltam, és énekeltem. Aztán erre felfigyelt az általános iskolai énektanárnőm, és mondta, hogy ha komolyan is akarok foglalkozni az énekléssel, akkor előbb tanuljak zongorázni, meg szolfézst, hiszen az alapokat csak így szerezhetem meg. Így aztán elindultam a Mester utcába, és bekopogtam azon az ajtón. Ezen kívül volt egy másik motivációm is. A mellettünk levő házban lakott Udvardy Tibor, a kor híres operaénekese. Kedves, közvetlen ember volt, mindig nagyon elegánsan öltözött, és az emberek ráköszöntek az utcán, mi meg, gyerekek, ahogy a két ház közötti parkban játszottunk, áhítattal hallgattuk a nyitott ablakon át, ahogy otthon gyakorolt. Akkor én azt gondoltam, istenem, milyen remek dolog lehet operaénekesnek lenni! Aztán jóval később, amikor A Rajna kincsében egy színpadon léptünk fel, felelevenítettük ezt az emléket, és ő elmondta, mindig is azt hitte, hogy belőlem balett-táncosnő lesz, olyan volt az alkatom, meg a mozgásom. Így utólag örülök, hogy nem lett igaza.

■ *Azt hiszem, minden operarajongó örül ennek, de szerencsére „beénekelte magát" a Zeneakadémiára, és – a pályafutását nézve – egyenes útja volt a világhírig.*

■ Ha ez ilyen egyszerű lett volna! Hihetetlenül sok munka előzte meg, hogy egyáltalán először színpadra állhassak. Még zeneakadémiai hallgató koromban férjhez mentem, aztán nemsokára anya lettem, úgy, hogy ebben az időszakban az életem szinte csak a szereptanulásról és a pelenkázásról szólt. Nehogy félreértse, eszemben sincs panaszkodni, hiszen egy gyönyörű, soha meg nem ismételhető időszak volt, emellett szakmailag is megalapozhattam a jövőmet, hiszen komoly művészek partnereként léphettem fel többek között a Szegedi Szabadtéri Színpadon és a Margitszigeten is.

■ *Aztán, szinte még meg sem száradt a tinta a diplomáján, és máris Európa egyik legnívósabb operatársulatának tagjaként söpörte be a sikereket.*

■ Igen, Christoph von Dohnányi, a Frankfurti Opera igazgatója keresett meg, és én örömmel aláírtam a felajánlott szerződést. Ott igazán profi csapat tagja lehettem, nagyszerű partnerekkel, rendezőkkel dolgoztam együtt, és közben egyremásra kaptam a jobbnál jobb szerepeket. Később

Gioconda. New York, Metropolitan, 1982.

Richard Strauss Elektra című operájának címszerepében a londoni Covent Gardenben 1990-ben

Hamburgba is követtem Dohnányit, majd 1980-tól „önállósítottam magam". Ettől kezdve magánénekesként igazi világsztárokkal énekelhettem együtt, a leghíresebb operaházak, koncerttermek színpadán. A három tenor (Pavarotti, Domingo, Carreras), Birgit Nilsson, Tito Gobbi, Renato Bruson, és még sorolhatnám a nagyszerű partnereket, de büszke vagyok rá, hogy olyan előadásokban is színpadra léphettem, amelyeket Zefirelli, Giancarlo del Monaco, Götz Friedrich rendezett, nem kevésbé kiváló karmesterek közreműködésével, mint Zubin Mehta, Lorin Maazel, James Levin, Claudio Abbado vagy Sir Georg Solti

■ *Ha már a világsztároknál tartunk, muszáj megkérdeznem, hogy a rengeteg kiváló énekes közül mi emeli ki az igazi világklasszisokat?*

■ Nehéz lenne erre röviden válaszolni, hiszen ahhoz, hogy valaki tényleg világkarriert futhasson be, nagyon sok mindennek „passzolnia kell". Természetesen alapvető, hogy megfelelő alapadottságokkal rendelkezzen, hogy kitartó és őrületesen munkabíró legyen az illető, és akkor jön még az úgynevezett „szerencse faktor", hogy jó időben legyen jó helyen, amikor csúcsformában énekel, és a nézőtéren ott ül egy tekintélyes menedzser, színházigazgató, vagy a tehetségek felkutatására szakosodott fejvadász. Akkor adottak a feltételek egy olyan szerződéshez, amely által bekerül az ember egy körbe, ahol csak a legjobbak maradhatnak meg. Egyébként az igazi világklasszisokra az a jellemző, hogy évtizedekig képesek csúcsteljesítményre, és ugyanolyan magas színvonalon énekelnek egy vidéki művelődési ház színpadán, mint a Milánói Scala közönsége előtt.

■ *Az Ön esetében ezek mellett volt még egy igencsak fontos körülmény, hiszen, ha teszem azt, nem az operaénekesi pályát választja, nyugodtan elmehetett volna bármelyik nagy divatház manökenjének is. Az operarajongóknak gyakran kell szembesülniük azzal, hogy csodálatos hangú, de pocakos Manricót vagy másfél mázsás Toscát látnak a színpadon. Nyilván a közönségnek is lényegesen nagyobb élményt nyújt, ha az opera hősét, hősnőjét olyasvalaki énekli, mint amilyennek Verdi vagy Puccini megálmodta.*

■ Meggyőződéssel állítom, hogy egy operaénekesnél a hang a legfontosabb. Természetesen nagy előny, ha ez kellemes külsővel párosul, de megfelelő énektudás nélkül a legszebb emberek is kudarcra lennének ítélve az operaszínpadon. Nekem ebből a szempontból szerencsém volt, hiszen a szüleimnek és a Jóistennek hála, a hangi adottságaim mellett a külsőmről sem feledkezett meg a gondviselés. Nem mondom, hogy ez nem segített sokat a pályámon, de – még egyszer mondom – megfelelő hangi adottságok nélkül semmire sem vittem volna a pályán.

■ *Egy gyönyörű és sikeres nő nem úszhatja meg, a rajongók és hódolók állandó ostromát...*

Wagner Siegsfriedjének Brünhildéjeként 1984-ben San Franciscóban

Luciano Pavarottival a Trubadúrban, 1987-ben New Yorkban, a Metropolitan színpadán

■ Ez kétségtelen, de velem mindig ott volt a férjem, és, ha kellett „helyre tette" a túlzottan tolakodó hódolókat. Egyszer beugróként énekeltem Milánóban, Pavarotti partnereként. Szinte a főpróbára estem be, és az első felvonás alatt nem tudtam mire vélni, hogy a tenorkirály hátul folyamatosan fogja a ruhámat és rángat, cibál ide-oda. A szünetben felelősségre akartam vonni, hogy még egy ekkora sztártól sem tűröm el a hasonló tolakodó magatartást, mire nevetve mondta, hogy azért fogta a ruhámat, azért rángatott, nehogy megforduljak, mert a kosztüm túl nagy volt rám, és az egész hátam szabadon volt. Egyébként vele, és még nagyon sok világhírű kollegával a magánéletben is baráti kapcsolatot ápoltam és ápolok ma is. Mikor New Yorkban léptem fel, a szünetben Placído Domingóval kosárlabdáztunk a színház alagsorában, máskor meg egy házban

laktunk Luciano Pavarottival, és nem egyszer felhívott telefonon, hogy nincs-e kedvem egy jó spagettit enni? Nekem általában volt, így aztán átmentünk a férjemmel, és a nagy Pavarotti fogadott kötényben, fakanállal a kezében.

■ *Ahogy nézem a pályafutását, gyakorlatilag hiányzik belőle a minden művész számára elkerülhetetlen „felfutási" szakasz, tehát, amikor kisebb színházakban, szerényebb körülmények között keresi a kitörési lehetőséget. Ön rögtön az elitbe került, világsztárok partnereként, a leghíresebb színpadokon bontakoztathatta ki a tehetségét. Sokan belefulladtak volna, ha rögtön ennyire a mélyvíz közepébe dobják őket.*

■ Hát, nekem is remegett kezem, lábam, amikor szembesültem azzal, hogy olyan sztárok partne-

Placído Domingóval a Toscában. Houston, Grand Opera, 1984.

reként állok a színpadon, akiket addig csak messziről, áhítattal csodálhattam, hogy olyan színházakban énekelhetek, ahova addig nézőként sem juthattam be. De mindez inspirálóan hatott rám, le tudtam küzdeni az elfogódottságomat, és rengeteget tanultam egy sor nagyszerű embertől.

■ *Hosszú ideig külföldön élt, miközben beutazta a világot. Néhány éve azonban hazatért, és a Zeneakadémia a tanszékvezetőjeként a fiatal tehetségeket tanítja „főállásban". Mi volt az oka a hazatérésnek, hiszen a karrierjében semmilyen törés nem következett be, a naptára tele volt, és ugyanúgy ünnepelték világszerte, mint azt megelőzően?*

■ Az tény, hogy sokfelé megfordultam a világban, több mint másfél évtizedig éltem például Monte Carlóban, ahol az ablakból a végtelen tengert nézhettem, no meg a Forma 1-es futamokat, hiszen a házunk előtt repesztettek a versenyautók, de egy idő után már meg lehetett őrülni a zajtól, a benzingőztől, és attól a rettenetes tömegtől, amely ilyenkor ellepi a környéket, úgy, hogy pár év után a futamok idejére elmentünk valami távoli, nyugodt helyre pihenni. Szóval kint éltem, és folyamatosan jártam a világot. Gyakorlatilag semmi problémám nem volt, viszont az évek múltak, és az embernek egy idő után számot kell vetni önmagával, el kell fogadnia, hogy nem vállalhat annyit, mint egy-két évtizeddel korábban, hiszen az a minőség rovására menne, és abból én soha, semmilyen körülmények között nem vagyok hajlandó engedni. Azt is át kellett gondolnom, hogy az a rengeteg tapasztalat, amely az elmúlt negyven év alatt felhalmozódott bennem, a pályafutásom végén nem veszhet el, inkább átadnám tehetséges fiataloknak. És akkor jött a felkérés Dr. Batta Andrástól, a kiváló zenetudóstól, aki akkor lett a Zeneakadémia rektora. Évekig „kérettem magam", míg aztán kötélnek álltam, és most én vizsgáztatok ott, a patinás tanácsteremben, ahol a magyar zenei élet nagyjairól készült festmények és Bartók Béla zongorája adják meg a megfelelő miliőt.

■ *Hazatért és tanít, de ez nem jelenti azt, hogy visszavett volna a tempóból, hiszen a diákjai, a tanszéki elfoglaltságok mellett még jó néhány fellépés is várja. Nem hiányzik a nyugalom, a kikapcsolódás?*

■ Nehogy azt higgye, hogy számomra terhes vagy megerőltető, hogy ennyi mindent csinálok, hiszen, ha az ember akar, tud magának időt szakítani a pihenésre, kikapcsolódásra. Az életem egyik nagy ajándéka, hogy mellettem van a férjem, aki lényegesen több számomra, mint házastárs. Szinte gyerekkorunk óta együtt vagyunk, és én ugyanúgy szeretem, mint negyven évvel ezelőtt. Azt hiszem, mindketten felfogtuk, hogy egy kapcsolat nem szólhat arról, hogy az egyik fél alárendeli magát a másik akaratának, vagy megpróbálja őt a maga képére formálni. Ha mind a két fél elég intelligens hozzá, akkor képesek olyan kompromisszumokat kötni, amelyben egyiküknek sem sérül az egyénisége. Ezt hívják önkéntes és tudatos alkalmazkodásnak. A férjem mindenhova jön velem, végigcsinálja a próbákat, előadásokat, én meg, ha otthon vagyunk, együtt drukkolok vele, ha a TV-ben focimeccs van. A legnagyobb ellentét az közöttünk, hogy ő a Dortmundnak, én meg a Bayern Münchennek szurkolok.

■ *Személyesen is tapasztaltam, hogy imádják a tanítványai. Amíg beszéltünk, hárman is bekopogtak, és olyan meghitt, közvetlen hangon, mégis érezhető tisztelettel beszéltek önnel, amely csak a legjobb tanár-diák kapcsolatban létezik.*

■ Örülök, hogy ez egy kívülálló számára is feltűnik, mert valóban nagyon jó viszonyban vagyok a diákjaimmal. Talán azért van ez így, mert soha nem próbálom rájuk erőltetni az akaratomat, sokkal inkább azt szeretném elérni, hogy megértsék, mit szeretnék tőlük, és saját maguk döbbenjenek rá, hogy az tényleg úgy jó, ahogy megbeszéltük.

■ *Azért a tanítás mellett nyilván énekesnőként sem vonult vissza teljesen. Mikor láthatják legközelebb a rajongók?*

■ Szó sincs teljes visszavonulásról, hiszen valahol mégis csak az éneklés az én életelemem. Természetesen nem vállalhatok annyit, mint húszharminc évvel ezelőtt, de így is vár rám jó néhány előadás ebben az évben is. Az éneklés valóban olyan, mint maga az élet. Ha az ember már nem tudja élvezni, akkor miért csinálja? Én viszont még nagyon tudom élvezni.

Szabó Antal

Helyszín: Zeneakadémia ■ Smink: Győrösi Kati ■ Frizura: Lestyán Csaba/Lestyán Szalon